

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

доц. Кислий В.М., асп. Бондар Т.В.

У сучасних умовах численних проявів протиріч суспільного розвитку постає важлива науково-практична задача побудови системи управління на нових методологічних засадах, зокрема на основі використання основних положень системного та процесного наукових підходів. Методологічні основи менеджменту підприємств повинні стати базою для побудови науково-методичного апарату системи управління їх конкурентоспроможності.

Екологічно орієнтована конкурентоспроможність означає стани підприємства у процесі його розвитку, які характеризуються певним ступенем реалізації його потенціалу у відповідності до стратегії використання граничного потенціалу підприємства протягом його життєвого циклу. При цьому певний ступінь реалізації потенціалу підприємства на конкретному етапі його розвитку є нормованою величиною у відповідності до результатів аналізу та прогнозування внутрішнього і зовнішнього середовища. Методологічними основами забезпечення екологічно орієнтованої конкурентоспроможності підприємств є елементи логічної структури, критерії, особливості та часові характеристики діяльності із забезпечення конкурентоспроможності. Елементами логічної структури діяльності із забезпечення екологічно орієнтованої конкурентоспроможності є суб'єкти, предмет, об'єкт діяльності з менеджменту конкурентоспроможності підприємств, у результаті синтезу яких необхідно визначити структуру системи забезпечення екологічно орієнтованої конкурентоспроможності підприємства. Об'єктом управління екологічно орієнтованою конкурентоспроможністю є підприємство як система, що вимагає розглядати його внутрішню структуру та його системні зв'язки із зовнішнім середовищем. Ідентифікація системних зв'язків підприємства ґрунтується на типології факторів зовнішнього середовища. Предметом управлінської діяльності із забезпечення екологічно орієнтованої конкурентоспроможності є закономірності синтезу зв'язків та відносин внутрішньої структури підприємства у результаті фактичної та прогнозної дії факторів зовнішнього середовища функціонування підприємства. Суб'єктами управління конкурентоспроможністю підприємства є держава з нормативно-регламентною функцією, різні суспільні інституції з регулюючою функцією, галузеві та міжгалузеві конкуренти зі стимулюючою функцією, суб'єкти із забезпечувальними функціями (об'єкти інфраструктури), виробники як діючі агенти та споживачі. При цьому суб'єкти забезпечення

конкурентоспроможності підприємства розглядаються за рівнями управління, починаючи від рівня державного управління. У результаті синтезу внутрішньої структури підприємства та його системних зв'язків у відповідності із типовими факторами зовнішнього середовища стає можливою побудова структурної моделі системи забезпечення екологічно орієнтованої конкурентоспроможності підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства розглядається як екзогенна категорія у процесі здійснення науково-практичної діяльності, тобто аналізується проєкція внутрішнього середовища у контексті розгляду факторів зовнішнього середовища. А власне структура внутрішнього середовища підприємства детально не розглядається. Аналіз та структура внутрішнього середовища підприємства є важливим завданням у процесі позиціонування підприємства у зовнішньому середовищі. Загальновизнано, що потрібно розглядати фактори зовнішнього середовища, а після цього проводити аналіз внутрішнього середовища. На нашу думку, підприємство як систему, доцільно розглядати у контексті нашарувань або зрізів діяльності. Так, спочатку ми аналізуємо проєктну модель підприємства. Після цього аналізуємо функціональну модель підприємства. При цьому ми структуруємо всі елементи внутрішнього середовища підприємства на групи: фізичні або матеріальні елементи, інформаційні та енергетичні елементи. Після цього необхідно виявити та проаналізувати альтернативи і потенціал розвитку підприємства. У відповідності із внутрішньою структурою підприємства та зовнішнім середовищем його функціонування необхідно виявити тенденції та вектор розвитку підприємства. Виходячи із виявлених особливостей побудови та функціонування підприємств як систем, критеріями управління їх конкурентоспроможністю повинні бути: критерій структурної та динамічної раціональності; критерій повноти виявлення та використання потенціалу функціонування підприємства; критерій збалансованості діяльності; критерій достовірності сценаріїв розвитку підприємства; критерій повноти виявлення альтернатив розвитку; критерій рівноваги підприємства у процесі його розвитку, який виявляється у певному балансі між результатом дії факторів зовнішнього середовища підприємства та елементами його внутрішньої структури; критерій кумулятивності розвитку; критерій виявлення довгострокового впливу.

Таким чином, наведені вище елементи логічної структури діяльності, критерії та особливості менеджменту конкурентоспроможністю підприємства можуть стати методологічними орієнтирами під час побудови науково-методичного забезпечення управління конкурентоспроможністю підприємств.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 29-31.